

Obsah

Předmluva (Zdeněk R. Nešpor)	11
I. Prehistorie a počátky české sociologie před rokem 1918.	21
I.1 Politické, sociální a kulturní souvislosti (Zdeněk R. Nešpor)	24
I.2 Organizační zázemí akademického života (Zdeněk R. Nešpor)	31
I.2.1 Sociologie v rodící se české intelektuální obci	31
I.2.2 Počátky univerzitní výuky sociologie	36
I.3 Česká sociologie před první světovou válkou (Zdeněk R. Nešpor)	39
I.3.1 Prehistorie odborného sociologického myšlení	40
I.3.2 Masarykův vklad	46
I.3.3 První pokračovatelé	51
I.3.4 Exkurz: Počátky sociologického myšlení na Slovensku	61
I.4 Významné postavy a školy rodící se české sociologie	64
I.4.1 Tomáš Garrigue Masaryk (Miloslav Petrušek & Zdeněk R. Nešpor)	64
I.4.2 Břetislav Foustka a Edvard Beneš (Miloslav Petrušek)	71
I.4.3 Emanuel Chalupný (Zdeněk R. Nešpor)	76
I.4.4 Římskokatolická křesťanská sociologie (Zdeněk R. Nešpor)	85
I.5 Exkurz: Němečtí (proto-)sociologové v českých zemích před první světovou válkou (Zdeněk R. Nešpor)	90
I.6 Komentovaná bibliografie	94
Literatura	97
II. Sociologie jako svobodná věda ve svobodné společnosti, 1919–1948	109
II.1 Politické, sociální a kulturní souvislosti (Zdeněk R. Nešpor)	112
II.2 Organizační zázemí akademického života (Zdeněk R. Nešpor)	121
II.2.1 Univerzitní výuka sociologie	122
II.2.2 Pokusy o zřízení sociologické vysoké školy	131
II.2.3 Mimoakademická sociologická pracoviště	134
II.2.4 Sociologické společnosti a jejich periodika	138

II.3	Česká (československá) sociologie v období 1919–1948 (Zdeněk R. Nešpor & Dušan Janák)	146
II.3.1	Dožívání filosofující sociologie a pokusy o obecnou sociologickou teorii	147
II.3.2	Komplexní studium sociálních jevů – komunitární výzkumy	159
II.3.3	Výzkumy opřené o kvantitativní metodologii	173
II.3.4	Různé cesty k historické sociologii	185
II.3.5	Brněnská a pražská sociologická škola?	192
II.4	Studium a studenti sociologie (Zdeněk R. Nešpor)	215
II.4.1	Skromné počátky sociologických studií	217
II.4.2	Poválečný rozmach a jeho neslavný konec	221
II.5	Významné postavy a školy meziválečné sociologie	226
II.5.1	Inocenc Arnošt Bláha (Dušan Janák)	226
II.5.2	Josef Ludvík Fischer (Miloslav Petrušek)	233
II.5.3	Otakar Machotka (Zdeněk R. Nešpor)	240
II.5.4	Zdeněk Ullrich (Zdeněk R. Nešpor)	245
II.5.5	Jan Mertl (Zdeněk R. Nešpor)	249
II.5.6	Oblast sociální politiky (Jakub Rákosník)	253
II.6	Sociologická emigrace z Československa po únoru 1948 (Zdeněk R. Nešpor)	263
II.7	Exkurz: Sociologická emigrace v meziválečném Československu (Zdeněk R. Nešpor)	267
II.8	Komentovaná bibliografie	272
	Literatura	275
III.	Česká sociologie v období komunistické vlády, 1948–1989	297
III.1	Politické, sociální a kulturní souvislosti (Zdeněk R. Nešpor)	300
III.2	Organizační zázemí akademického života (Michael Voříšek & Zdeněk R. Nešpor)	306
III.2.1	Československá akademie věd	310
III.2.2	Vysoké školy	312
III.2.3	Mimoakademické výzkumné ústavy	315
III.2.4	Československá sociologická společnost, velké vědecké konference	316
III.2.5	Časopisy a nakladatelství	318
III.3	Česká sociologie šedesátých let (Michael Voříšek)	322
III.3.1	Zdroje české sociologie šedesátých let	322
III.3.2	Pokusy o teoretickou práci	338
III.3.3	Metody a techniky výzkumu	346
III.3.4	Sociologické subdisciplíny a oborové sociologie	348

III.3.5	Zhodnocení sociologie šedesátých let	356
III.4	Česká sociologie sedmdesátých a osmdesátých let (Michael Voříšek)	358
III.4.1	Vrstvy „normalizačního“ sociologického diskursu	359
III.4.2	Oficiální marxisticko-leninská sociologie	362
III.4.3	Oficiálně respektované oborové niky a polooficiální sociologie	368
III.4.4	Sociologie v emigraci a v opozici	376
III.4.5	Přestavba a rok 1989 – znovusjednocení disciplíny	380
III.5	Studium a studenti sociologie (Zdeněk R. Nešpor)	385
III.5.1	Obnova a rozmach studia sociologie v šedesátých letech	386
III.5.2	Studium sociologie v období tzv. normalizace	390
III.6	Významné postavy a školy marxistické sociální vědy	396
III.6.1	Pavel Machonin a výzkum sociální struktury (Michael Voříšek)	396
III.6.2	Radovan Richta a výzkum vědeckotechnické revoluce (Jakub Rákosník)	406
III.6.3	Pokusy o politickou sociologii (Jakub Rákosník)	418
III.6.4	Sociologie náboženství (Zdeněk R. Nešpor)	429
III.6.5	Sociologie zemědělství (Zdeněk R. Nešpor)	438
III.6.6	Sociální politika (Jiří Večerník)	448
III.6.7	Sociologie a historie, historická demografie (Jan Horský) ...	461
III.7	Komentovaná bibliografie	474
	Literatura	477
IV.	Sociologie v transformaci po roce 1990	515
IV.1	Politické, ekonomické a sociální souvislosti (Zdeněk R. Nešpor & Jiří Večerník)	518
IV.2	Organizační zázemí akademického života (Zdeněk R. Nešpor) ...	524
IV.2.1	Sociologie na vysokých školách	525
IV.2.2	Sociologický ústav Akademie věd a další výzkumné organizace	529
IV.2.3	Sociologické společnosti, periodika a nakladatelství	533
IV.3	Současná česká sociologie v obrysech	537
IV.3.1	Česká sociologická obec (Zdeněk R. Nešpor)	540
IV.3.2	Návrat sociologické teorie do Čech? (Miloslav Petrušek)	548
IV.3.3	Empirická sociologie (Jindřich Krejčí & Tomáš Čížek) ...	560
IV.3.4	Zapojení do mezinárodních empirických výzkumů (Jiří Večerník)	573

IV.4 Výzkumy na okrajích sociologie	580
IV.4.1 Sociální politika po listopadu 1989 (Jiří Večerník)	580
IV.4.2 Genderová studia (Věra Sokolová)	589
IV.4.3 Sociální antropologie (Zdeněk R. Nešpor & Olga Nešporová)	596
IV.5 Komentovaná bibliografie	604
Literatura	606
Závěrem (Zdeněk R. Nešpor)	627
Příloha: Společenské funkce sociologie (Jiří Lomnický)	635
Summary	644
Jmenný rejstřík	652